Sifatli ta’lim – yorqin kelajak

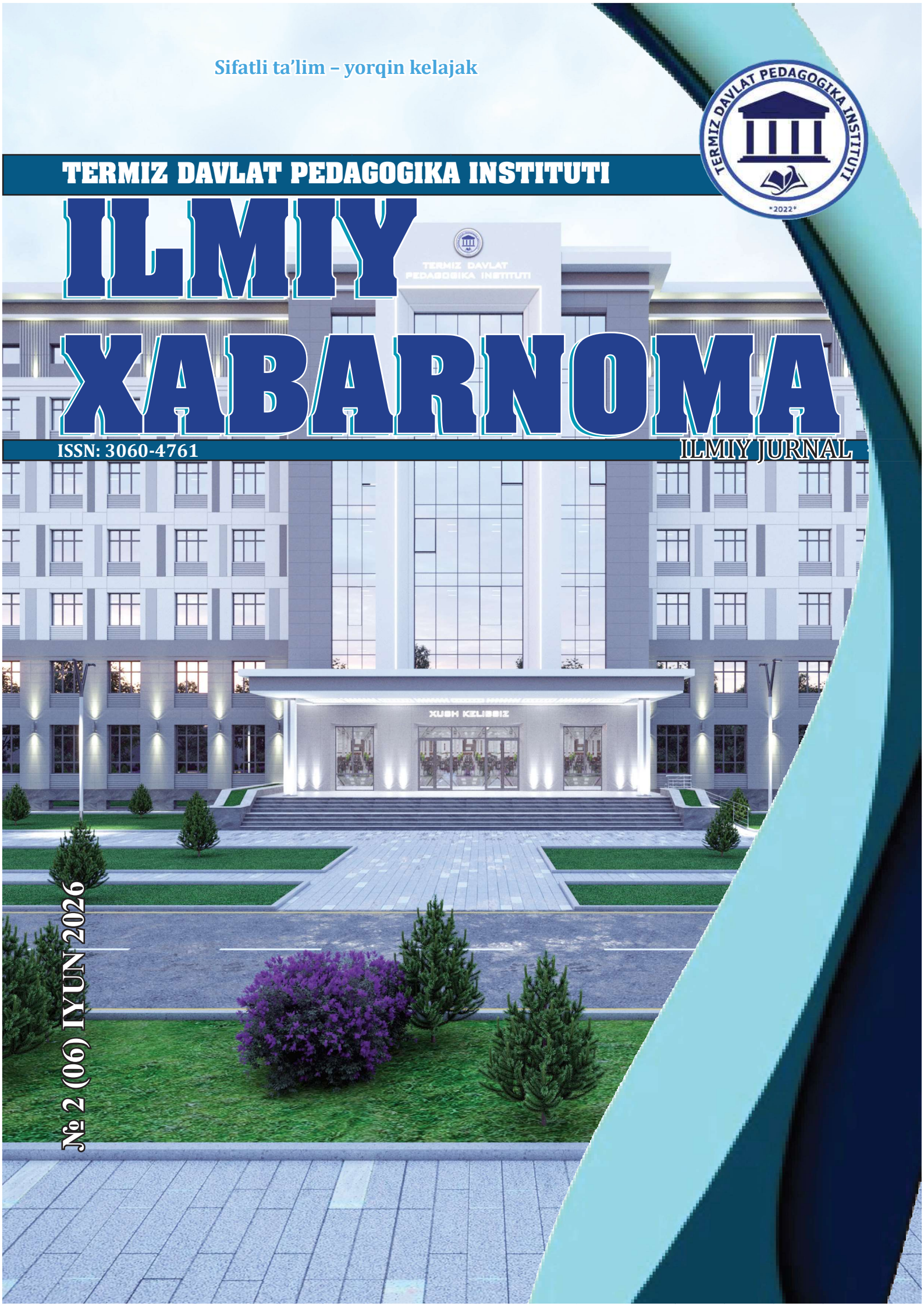
TERMIZ DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

ILMIY XABARNOMA

ISSN: 3060-4761

ILMIY JURNAL

№ 2 (06) IYUN 2026

SIFATLI TA'LIM – YORQIN KELAJAK

ISSN: 3060-4761

TerDPI ILMIY XABARNOMASI / SCIENTIFIC BULLETIN OF THE TerSPI / НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК ТерГПИ

TERMIZ DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
ILMIY XABARNOMASI

SCIENTIFIC BULLETIN OF TERMEZ STATE
PEDAGOGICAL INSTITUTE

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК ТЕРМЕЗСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ИНСТИТУТА

TERDPI ILMIY XABARNOMASI

2026/ № 2

O'zR OAK ning 2025-yil 24-sentabrdagi
375/5-sonli qarori bilan milliy ilmiy nashrlar
ro'yxatiga kiritilgan

Termiz – 2026

ISSN: 3060-4761

Muassis:
Termiz davlat pedagogika instituti

TERMIZ DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI ILMIY XABARNOMASI

ILMIY-USLUBIY JURNAL
Jurnal bir yilda bosma va elektron (o'zbek, rus, ingliz tillarida) shaklda chop etiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 6-iyundagi № 303723-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Matnlarda foydalanilgan manba, ko'chirma, mazmun va ma'lumotlar aniqligi uchun mualliflar javobgar. Jurnaldan ko'chirib bosilganda manba qayd etilishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 12.06.2026
Qog'oz bichimi: 70x85
Bosma tabog'i: 26,25
Ofset bosma. Ofset qog'ozi.
Adadi: 100 nusxa
Bahosi kelishilgan narxda.
Buyurtma: 174
Tahririyat manzili: Termiz tumani "Yangiobod" MFY, At-Termiziy ko'chasi 1-A uy.
"TerDU bosmaxonasi"da chop etildi.
Bosmaxona manzili: Termiz shahri, A.Navoiy ko'chasi, 42 uy.

BOSH MUHARRIR:
Xasanov Azizbek, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Kuldasheva Shaxnoza, kimyo fanlari doktori (DSc), professor

TEXNIK MUHARRIR:
Qurbanov Abdimalik, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

MAS'UL KOTIB:
To'rayev Ro'ziboy, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

TAHRIR HAY'AT A'ZOLARI:
Bernd Müller-Jacquier,f.f.d, professor (Germaniya)
Ponomaryova Lyudmila, p.f.d, professor (Rossiya)
Gerasyov Aleksandr, p.f.d, professor (Rossiya)
Buligina Yelena, f..f.d, professor (Rossiya)
Eshmetov Izzat, t.f.d, professor (O'zbekiston)
Abdikamalova Aziza, k.f.d, professor (O'zbekiston)
Salixanova Dilnoza, t.f.d, professor (O'zbekiston)
Jumaeva Dilnoza, t.f.d, professor (O'zbekiston)
Sagdullayeva Dilafruz, t.f.d, professor (O'zbekiston)
Turamuratov Ulug'bek, PhD, dotsent (O'zbekiston)
Norbo'tayev Xo'shboq, p.f.d,(DSc) professor (O'zbekiston)
To'rayev Rasul, f.m.f.n, professor (O'zbekiston)
Shamuratova Nagima, q.x.f.d. (DSc), professor (O'zbekiston)
Saidov Chorixon, f.m.f.d, professor (O'zbekiston)
Bozorov Lutfulla, k.f.d., (DSc) (O'zbekiston)
Mahmudov Yusup, p.f.d, professor (O'zbekiston)
Xudoyqulov Xol, p.f.d, professor (O'zbekiston)
Alimov Parda, f.f.d, professor (O'zbekiston)
Xoliqnazarov Begali, b.f.n, dotsent (O'zbekiston)
Qodirov Baxtiyor, PhD, dotsent (O'zbekiston)
Tojiyev Panji, t.f.d,(DSc), dotsent (O'zbekiston)
Qosimov Shavkat, PhD, professor (O'zbekiston)
Saidaxmatov Sharifbek, t.f.f.d., PhD,dotsent (O'zbekiston)
Xudoyberdiyev Shuxrat, PhD,dotsent (O'zbekiston)
Umarov Aziz, PhD (O'zbekiston)
Abduraxmonov Eldor, k.f.d, ,(DSc), professor (O'zbekiston)
Shabbazova Dilfuza, PhD, dotsent (O'zbekiston)
Nuritdinova Xurshida, PhD (O'zbekiston)
Quvvatova Mohira, PhD (O'zbekiston)
Mardonova Lobar, PhD, dotsent (O'zbekiston)
Nurmatov Norqobil, q.x.f.d, (DSc), professor (O'zbekiston)
Ismailov Botir, PhD, (O'zbekiston)
Sattorov Sardor, PhD (O'zbekiston)
Allamuradov Anvar, PhD, dotsent (O'zbekiston)
Kabilova Sayyora, PhD (O'zbekiston)
Ismailov Murodulla, PhD, dotsent (O'zbekiston)
Eshmuradov Olmosbek, PhD,dotsent (O'zbekiston)
Isayev Oybek, Phd (O'zbekiston)
Norliyev Rustam, f.f.n, dotsent (O'zbekiston)
Berdiyeva Muhabbat, Phd, professor (O'zbekiston)
Shirnazarova Zamira, Phd,dotsent (O'zbekiston)
Narbasheva Mexri, p.f.n, professor (O'zbekiston)
Kuzimurotova Dinara, Tahririy-nashriyot bo'limi muharriri (O'zbekiston)

ISSN: 3060-4761

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
Хасанов Азизбек, доктор педагогических наук (DSc), профессор.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:
Кулдашева Шахноза, доктор химических наук (DSc), профессор

ТЕХНИЧЕСКИЙ РЕДАКТОР:
Курбанов Абдималик, доктор философии по техническим наукам (PhD)

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:
Тураев Рузибой, доктор философии по педагогическим наукам (PhD)

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:
Бернд Мюллер-Жакье, д.ф.н., профессор (Германия)
Пономарева Людмила, д.п.н., профессор (Россия)
Герасёв Александр, д.п.н., профессор (Россия)
Булыгина Елена, д.ф.н., профессор (Россия)
Эшметов Иззат, д.т.н, профессор (Узбекистан)
Абдикамалова Азиза, д.к.н., профессор (Узбекистан)
Салиханова Дильноза, д.т.н, профессор (Узбекистан)
Джумаева Дильноза, д.т.н, профессор (Узбекистан)
Сагдуллаева Дилафруз, д.т.н, профессор (Узбекистан)
Турамурадов Улугбек, д.ф.п.н, доцент (Узбекистан)
Норбутаев Хушбок, д.п.н, профессор (Узбекистан)
Тураев Расул, к.ф.м.н, профессор (Узбекистан)
Шамуратова Нагима, д.с.н, профессор (Узбекистан)
Саидов Чорихон, д.ф.м.н, профессор (Узбекистан)
Бозоров Лутфулла, д.т.н. (Узбекистан)
Махмудов Юсуп, д.п.н, профессор (Узбекистан)
Худойкулов Хол, д.п.н, профессор (Узбекистан)
Алимов Парда, ф.ф.н, профессор (Узбекистан)
Халикназаров Бегали, к.б.н, доцент (Узбекистан)
Кодиров Бахтиёр, д.ф.п.н, доцент (Узбекистан)
Таджиев Панджи, д.т.н., доцент (Узбекистан)
Касимов Шавкат, д.ф.п.н, профессор (Узбекистан)
Саидахматов Шарифбек, д.ф.и.н, доцент (Узбекистан)
Худойбердиев Шухрат, д.ф.п.н, доцент (Узбекистан)
Умаров Азиз, д.ф.п.н, (Узбекистан)
Абдурахманов Эльдор, д.х.н., профессор (Узбекистан)
Шаббазова Дилфуза, д.ф.п.н, доцент (Узбекистан)
Нуритдинова Хуршида, д.ф.п.н (Узбекистан)
Кувватова Махира, д.ф.п.н (Узбекистан)
Мардонова Лобар, д.ф.ф.н, доцент (Узбекистан)
Нурматов Норкабил, д.с.н., профессор (Узбекистан)
Исмаилов Ботир, д.ф.п.н (Узбекистан)
Сатторов Сардор, д.ф.п.н (Узбекистан)
Алламурадов Анвар, д.ф.п.н. доцент (Узбекистан)
Кабилова Сайёра, д.ф.ф.н, (Узбекистан)
Исмаилов Муродулла, д.ф.п.н, доцент (Узбекистан)
Эшмурадов Олмосбек, д.ф.п.н, доцент (Узбекистан)
Исаев Ойбек, д.ф.и.н (Узбекистан)
Норлиев Рустам, к.ф.н., доцент (Узбекистан)
Бердиева Мухаббат, д.ф.п.н, профессор (Узбекистан)
Ширназарова Замира, д.ф.ф.н, доцент (Узбекистан)
Нарбашева Мехри, к.п.н. профессор (Узбекистан)
Кузимуротова Динара, редактор редакционно-издательского отдела, (Узбекистан).

Основатель:
Термезский государственный педагогический институт

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК ТЕРМЕЗСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ИНСТИТУТА

Журнал издается в печатном и электронном виде (на узбекском, русском, английском языках) в течение одного года.

Зарегистрировано Агентством информации и массовых коммуникаций при Администрации Президента Республики Узбекистан свидетельством № 303723 от 6 июня 2024 года.

Авторы несут ответственность за достоверность источников, выдержек, содержания и информации, используемых в текстах. При копировании из журнала необходимо указывать источник.

Разрешение получено: 12.06.2026.
Размер бумаги: 70x85.
Печатная форма: 26,25.
Офсетная печать.
Офсетная бумага.
Количество: 100 экз.
Цена указана по договорённой цене.
Заказ: 174
Адрес редакции: Термезский район, «Янгиабад» МФМ, улица Ат-Термизи, дом 1-А.
Отпечатано в типографии «ТерГУ».
Адрес типографии: город Термез,улица А.Навоий, дом 42.

ISSN: 3060-4761

Founder:
Termiz State Pedagogical Institute

SCIENTIFIC BULLETIN OF TERMEZ STATE PEDAGOGICAL INSTITUTE

SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL

The magazine is published in printed and electronic form (in Uzbek, Russian, English) in one year.

Registered by the Information and Mass Communications Agency under the Presidential Administration of the Republic of Uzbekistan with certificate No. 303723 dated June 6, 2024.

The authors are responsible for the accuracy of the sources, excerpts, content and information used in the texts. When copying from a journal, the source must be noted.

Permission to print: 12.03.2026
Paper size: 70x85
Printing plate: 26.25
Offset printing.
Offset paper.
Quantity: 100 copies
Price at the agreed price.
Order: 174
Editorial address: Termez district, «Yangiabad» MCK, At-Termiziy street, 1-A.
Printed at the "TerSU printing house". Address: Termez city, A.Navoiy street, 42.

THE EDITOR-IN-CHIEF:
Xasanov Azizbek, Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Kuldasheva Shakhnoza, Doctor of Chemical Sciences (DSc), Professor

TECHNICAL EDITOR:
Qurbanov Abdimalik, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences

RESPONSIBLE SECRETARY:
Turaev Ruziboy, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:
Bernd Müller-Jacquier, Doctor of Philological Sciences, Professor (Germany)
Ponomaryova Lyudmila, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Russia)
Gerasyov Aleksandr, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Russia)
Buligina Yelena, Doctor of Philological Sciences, Professor (Russia)
Eshmetov Izzat, Doctor of Technical Sciences, Professor (Uzbekistan)
Abdikamalova Aziza, Doctor of Chemical Sciences, Professor (Uzbekistan)
Salikhanova Dilnoza, Doctor of Technical Sciences, Professor (Uzbekistan)
Jumaeva Dilnoza, Doctor of Technical Sciences, Professor (Uzbekistan)
Sagdullayeva Dilafruz, Doctor of Technical Sciences, Professor (Uzbekistan)
To'ramuratov Ulug'bek, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Norbo'tayev Xo'shboq, Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Prof. (Uzbekistan)
To'rayev Rasul, Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Prof. (Uzbekistan)
Shamuratova Nagima, Doctor of Agricultural Sciences (DSc), Prof. (Uzbekistan)
Saidov Chorikhon, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Prof. (Uzbekistan)
Bozorov Lutfulla, Doctor of Technical Sciences (DSc), (Uzbekistan)
Mahmudov Yusup, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Uzbekistan)
Khudoyqulov Khol, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Uzbekistan)
Parda Alimov, Candidate of Philological Sciences, Professor (Uzbekistan)
Xoliqnazarov Begali, Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, (Uzbekistan)
Qodirov Baxtiyor, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Tojiyev Panji, Doctor of Technical Sciences (DSc), Associate Professor (Uzbekistan)
Qosimov Shavkat, PhD, Professor (Uzbekistan)
Saidakhmatov Sharifbek, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Khudoyberdiyev Shuxrat, PhD (Uzbekistan)
Umarov Aziz, PhD (Uzbekistan)
Abduraxmonov Eldor, Doctor of Chemical Sciences, Professor (Uzbekistan)
Shabbazova Dilfuza, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Nuritdinova Khurshida, PhD (Uzbekistan)
Quvvatova Mohira, PhD (Uzbekistan)
Mardonova Lobar, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Nurmatov Norqobil, Doctor of Agricultural Sciences (DSc), Profess. (Uzbekistan)
Ismailov Botir, PhD (Uzbekistan)
Sattorov Sardor, PhD (Uzbekistan)
Allamuradov Anvar, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Kabilova Sayyora, PhD, (Uzbekistan)
Ismailov Murodulla, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Eshmuradov Olmosbek, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Isayev Oybek, PhD (Uzbekistan)
Norliyev Rustam, Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor (Uzbekistan)
Berdiyeva Muhabbat, PhD, Professor (Uzbekistan)
Shirnazarova Zamira, PhD, Associate Professor (Uzbekistan)
Narbasheva Mexri, Candidate of Psychological Sciences, Professor (Uzbekistan)
Kuzimurotova Dinara, Editor, Editorial-Publishing Department (Uzbekistan)

ISSN: 3060-4761
TerDPI ILMIY XABARNOMASI / SCIENTIFIC BULLETIN OF THE TerSPI / НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК ТерГПИ

UDK: 78:37.091.
ORCID: 0009-0005-2369-8290.

ABSATOVA MUNISA ABDUSALOM QIZI
23-01-guruh 3-kurs talabasi Termiz davlat pedagogika instituti.
E-mail: munisaabsatova31@gmail.com
ZAKIROVA ZILOLA AZAMOVNA
Musiqa mahorati va madaniyati kafedrasi v.b dotsent (PhD)
E-mail: zakirovazilola@gmail.com

MILLIY CHOLG'ULARNI O'RGATISHDA INTERFAOL MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH METODIKASI

ANNOTATSIYA. 1. Tadqiqot maqsadi: Mazkur tadqiqotning maqsadi milliy cholg'ularni o'qitish jarayonida interfaol mashg'ulotlarni tashkil etishning samarali metodikasini ishlab chiqish hamda uni amaliyotga tatbiq etishning pedagogik imkoniyatlarini aniqlashdan iborat.Shuningdek, tadqiqot davomida o'quvchilarning ijrochilik mahorati, musiqiy tafakkuri va mustaqil ijodiy faoliyatini rivojlantirishda interfaol metodlarning o'rni va ahamiyatini ilmiy jihatdan asoslash ko'zda tutiladi.

2.Tadqiqot metodlari: Nazariy tahlil metodi, pedagogik kuzatuv metodi, suhbat va so'rovnoma metodi, tajriva sinov metodi, taqqoslash va tahlil metodlaridan foydalanildi. Shuningdek,cholg'u ijrochiligi an'analari va cholg'u madaniyati elementlari kompleks o'rganildi.

3.Tadqiqot natijalari: Tadqiqot jarayonida milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulotlarni qo'llash musiqiy eshituv qobiliyati, ijro mahoratini oshirish, shuningdek milliy cholg'ulardan samarali foydalanishda interfaol mashg'ulotlar orqali samaradorlikni oshirish.

Xulosalar: Milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulotlarni tashkil etish ta'lim jarayonini samaradorligini oshiradi hamda o'quvchilarning ijrochilik mahorati, musiqiy tafakkuri va ijodiy faolligini rivojlantirishga xizmat qiladi.Interfaol metodlar dars jarayonini qiziqarli, mazmunli tashkil etish imkonini beradi.

KALIT SO'ZLAR: *milliy cholg'ular, interfaol ta'lim, musiqa ta'limi, pedagogik texnalogiyalar, ijrochilik mahorati, musiqiy tafakkur, amaliy mashg'ulot, ta'lim samaradorligi, jamoaviy ijro.*

МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ ИНТЕРАКТИВНЫХ ЗАНЯТИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ НАЦИОНАЛЬНЫМ МУЗЫКАЛЬНЫМ ИНСТРУМЕНТАМ

АННОТАЦИЯ. 1. Цель исследования: Цель данного исследования заключается в разработке эффективной методики организации интерактивных занятий в процессе обучения национальным музыкальным инструментам, а также в определении педагогических возможностей её внедрения в практику. Кроме того, в ходе исследования предусматривается научное обоснование роли и значения интерактивных методов в развитии исполнительского мастерства, музыкального мышления и самостоятельной творческой деятельности учащихся.

2.Методы исследования: В работе использованы методы теоретического анализа, педагогического наблюдения, беседы и анкетирования, опытно-экспериментальный метод, а также методы сопоставления и анализа. Кроме того, комплексно изучены традиции инструментального исполнительства и элементы инструментальной культуры.

3.Результаты исследования: В ходе исследования установлено, что применение интерактивных занятий при обучении национальным музыкальным инструментам способствует развитию музыкального слуха, повышению исполнительского мастерства, а также обеспечивает рост эффективности использования национальных инструментов в образовательном процессе.

Выводы: Организация интерактивных занятий при обучении национальным музыкальным инструментам повышает эффективность образовательного процесса и способствует развитию исполнительского мастерства, музыкального мышления и творческой активности учащихся. Интерактивные методы позволяют сделать учебный процесс более интересным и содержательным.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *национальные музыкальные инструменты, интерактивное обучение, музыкальное образование, педагогические технологии, исполнительское мастерство, музыкальное мышление, практическое занятие, эффективность обучения, коллективное исполнение.*

METHODOLOGY FOR ORGANIZING INTERACTIVE LESSONS IN TEACHING NATIONAL MUSICAL INSTRUMENTS

ABSTRACT: 1. Research Aim: The aim of this study is to develop an effective methodology for organizing interactive lessons in the process of teaching national musical instruments, as well as to identify the pedagogical possibilities of its practical implementation. In addition, the study aims to scientifically justify the role and significance of interactive methods in developing students' performance skills, musical thinking, and independent creative activity.

2.Research methods: The study employed theoretical analysis, pedagogical observation, interviews and questionnaires, experimental methods, as well as comparison and analysis. Furthermore, traditions of instrumental performance and elements of instrumental culture were studied comprehensively.

3.Research Results: The study found that applying interactive lessons in teaching national musical instruments improves musical hearing, enhances performance skills, and increases the efficiency of using national instruments through interactive lesson techniques.

Conclusions: Organizing interactive lessons in teaching national musical instruments enhances the effectiveness of the educational process and contributes to the development of students' performance skills, musical thinking, and creative activity. Interactive methods make lessons more engaging and meaningful.

KEYWORDS: *national musical instruments, interactive learning, music education, pedagogical technologies, performance skills, musical thinking, practical lessons, learning effectiveness, ensemble performance.*

ISSN: 3060-4761

KIRISH. Musiqa har bir xalq hayotining ajralmas bir qismidir. Milliy musiqaning estetik va ijodiy qadriyatlarini shakllantirishda muhim ro'l o'ynaydi. Ularni o'rganish nafaqat ijrochilik mahoratini rivojlantirishga, balki o'quvchilarning musiqa tafakkuri, ritmik sezgi va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini oshirishga xizmat qiladi. Milliy cholg'ularni o'rgatish va musiqa ta'limida interfaol metodlarni qo'llash masalalari bo'yicha ilmiy adabiyotlarni o'rganish, tadqiqotning nazariy asoslarini shakllantirishga yordam beradi.[1, 45-bet] So'ngi yillarda O'zbekistonda milliy merosni asrab avaylash va milliy cholg'ularni yanada yosh avlodga o'rgatish maqsadida ko'plab qarorlar qabul qilindi va amaliyotda ham qo'llanilmoqda. Shuningdek umumiy o'rta ta'lim maktablariga 7 ta milliy musiqa cholg'ulari topshirildi, va samarali foydalanilmoqda. Milliy cholg'ularni o'rganishda amaliy mashg'ulotlarning o'quvchi faolligini oshirishdagi ahamiyatini tahlil qiladi. [2, 33- bet] O'qituvchilar musiqa cholg'ular orqali ko'rgazmali va amaliy dars o'tishi o'quvchilarni milliy cholg'ularga qiziqishini, ijodiy fikrlanishini, estetik didini yanada boyitmoqda. Ammo pas o'zlashtiruvchilar va yanada samarali o'rgatish uchun metodlardan foydalanish va darslarni tahlil qilish yetarli darajada amalga oshirilmagan.

Cholg'ular yetarli bo'lsada samarali natijaga erisha olmayotlan sinflar, o'quvchilar ham uchraydi. Cholg'ularni takomillashtirib o'rgatishda yagona tizimli metodlar tadqiq etilmagan. Xususan metod va mashg'ulotlarning birligi orqali samarali dars rejalashtirilmaganligi yana bir masalalardan biridir.

Mazkur tadqiqotning maqsadi - Milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulot va metodlar yordamida yanada samarali o'qitish ilmiy asosda tavsiflash jarayonlarini tahlil qilishdir. Shuningdek, Tursunov [3, 27–bet] milliy cholg'ular ijrochiligi an'analari va mahalliy musiqa madaniyati elementlarini o'quv jarayoniga integratsiya qilishning pedagogik ahamiyatini ta'kidlaydi. U interfaol metodlarni qo'llash orqali darslar samaradorligini oshirish, o'quvchilarning ijodiy faoliyati va musiqa tafakkurini rivojlantirish mumkinligini ko'rsatadi.

Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat:

–milliy cholg'ularni o'rgatish jarayonidagi an'anaviy va interfaol metodlarni tahlil qilish, ularning samaradorlik darajasini ilmiy asosda aniqlash;

–interfaol mashg'ulotlarning pedagogok mohiyatini va ularning o'quvchilarning ijrochilik mahorati, musiqiy tafakkuri va ijodiy faolligiga ta'sirini o'rganish;

–ishlab chiqilgan metodikani tajriba-sinov ishlari orqali sinash va uning samaradorligini baholash;

–milliy cholg'ularni o'qitishda interfaol metod-larni qo'llash bo'yicha ilmiy xulosalar chiqarish.

Tadqiqotni o'tkazish va samaradorlikni oshirish, manba sifatida Xolmatov [4, 58 - bet] interfaol pedagogik texnologiyalar yordamida milliy cholg'ularni o'rgatishda amaliy mashg'ulotlarni rejalashtirish va baholash usullarini tahlil qilgan. U o'quvchilarning ijrochilik aniqligi va ritmik barqarorligini oshirish bo'yicha tajriba natijalarini keltiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR.

Milliy cholg'ularni o'rgatish masalalari bilan bog'liq ilmiy adabiyotlarni o'rganish musiqiy ta'lim jarayonida interfaol yondashuvlarni qo'llashning nazariy asoslarini aniqlash imkonini beradi. O'zbekiston va xorijiy olimlarning pedagogika va musiqa ta'lim bo'yicha ishlari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha passiv qabul qilishga asoslangan bo'lib, o'quvchilarning faolligi va ijodiy ishlash.

2. Natijalarni matnli jadval orqali taqdim etish darajasini yetarlicha rag'batlantirmaydi. Shu bilan birga, interfaol metodlar - guruhiy ishlash, amaliy mashqlar, savol - javob va ijodiy tafakkurini, musiqiy ijrochilik mahoratini sezilarli darajada oshiradi.

Mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol metodlarni qo'llash nafaqat pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarning ijodiy va musiqiy tafakkurini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shu bois tadqiqotda nazariy asoslarni amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'unlashtirishga alohida e'tibor qaratilgan.

Tadqiqot metodlari

Tadqiqot jarayonida bir nechta ilmiy metodlar qo'llanildi. Avvalo, tahliliy metod, pedagogik kuzatuv metodi va o'quvchi imkoniyatlaridan kelib chiqib ijro mahoratiga mos mashqlar orqali yanada samalari darslar tashkil qilish, va boshqalar mihokama qilindi.

Nazariy tahlil metodida milliy cholg'ularni o'rgatish, musiqa metodikasi, interfaol ta'lim va metodika bo'yicha ilmiy adabiyotlar o'rganildi va kerakli xulosa olindi.[2, 33-40 bet]

Bundan tashqari, pedagogik kuzatuv metodi orqali amaliy mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarning darsdagi faolligi, ijrochilik

ISSN: 3060-4761

qobiliyati va interfaol mashg'ulotlarga munosabati bevosita kuzatildi.

Mazkur metodlar tadqiqotning ilmiy asoslanganligini ta'minlash, natijalarning ishonchliligini oshirish va milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulotlar samaradorligini aniq baholash imkonini beradi. [5, 12 - bet]

NATIJALAR VA MUHOKAMA.

1.Tadqiqot natijalari

Tadqiqot jarayonida milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulotlarni qo'llash natijalari tahlil qilindi. Natijalar quyidagicha:

1.O'quvchilarni faolligini oshirish:

-Interfaol mashg'ulotlar – guruhiy ishlash, savol-javob, amaliy mashqlar va mini-loyihalar orqali o'quvchilar darsda faol ishtirok etadi. Shu bilan birga, o'quvchilar ijodiy fikrlash, musiqa tafakkuri va ijrochilik qobiliyatlarini yanada rivojlantirish imkoniga ega bo'ldi.

-Ijodiy fikrlar va yangi go'yalarga undash.

-Guruhda ishlash, do'stona fikrlar, birlikda ishlash, darsda yanada faol bo'lish.

2.Ijrochilik mahoratini rivojlantirish:

-interfaol metodlarni qo'llash orqali o'quvchilar milliy cholg'ularni aniqroq, ritmik va musiqiy aniqlik bilan ijro eta boshladi.

-Texnik ko'nikmalarni mustahkamlashdi.

-Ijodiy intilishlarini rag'batlantirish

3.Hudud musiqa maktablari va ijrochiligining zamonaviy integratsiyasi:

-Raqamli texnologiyalar va ijodiy almashinuv orqali an'anaviy va zamonaviy yo'nalishlar uyg'unlashgan.

Bosqich	Natija	Asosiy xususiyatlar
O'quvchilarning faolligi	Faollik oshdi	Interfaol mashg'ulotlar orqali o'quvchilar darsga faol jalb qilindi
Ijrochilik mahorati	Yaxshilandi	Milliy cholg'ularni texnik va ritmik jihatdan aniq ijro etish ko'nikmalari rivojlantirildi
Ta'lim jarayonining samaradorligi	Samaradorlik oshdi	Darslar qiziqarli va mazmunli bo'lib, o'quvchilar materialni yaxshiroq o'zlashtirdi
Metodik tizim	Yetarli emas	An'anaviy va interfaol metodlarning uyg'unligi yetarlicha ta'minlanmagan

3. Muammolar muhokamasi

Tahlil natijalariga ko'ra asosiy muammolar:

1.Metodik yagona tizimning yetishmasligi. Hozirgi kunda milliy cholg'ularni o'rgatishda an'anaviy va interfaol metodlarning uyg'unligi yetarlicha tashkil etilmagan. Ko'pgina darslarda interfaol mashg'ulotlar tasodifiy qo'llaniladi, bu esa o'quvchilarning ijodiy va ijrochilik faolligini to'liq rivojlantirishga to'sqinlik qiladi.

2.O'quvchilarning faolligi va motivatsiyasi. Ba'zi sinflarda o'quvchilar cholg'ularga qiziqishini yo'qotishi yoki mashg'ulotlarda passiv ishtirok etishi kuzatiladi. Bu holat darsni qiziqarli va mazmunli qilish, shuningdek interfaol metodlarni samarali tatbiq etishning yetarli usullarini ishlab chiqish zarurligini ko'rsatadi.

3.O'qituvchilarning interfaol metodlarni qo'llashdagi tajribasi yetarli emasligi. Milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulotlarni muvaffaqiyatli olib borish uchun o'qituvchilar metodik tayyorgarlik va amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. Hozirgi kunda ba'zi o'qituvchilar an'anaviy metodlarga tayanadi va interfaol usullarni darsga tizimli kiritish qiyinchilik tug'diradi.

4.Resurslar va amaliy bazaning cheklanganligi. Milliy cholg'ular, o'quv uskunalari va texnologik vositalar yetarli darajada ta'minlanmagan sinflarda interfaol mashg'ulotlarni to'liq tatbiq etish qiyin kechadi. Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar uchun vaqtning cheklanganligi ham muhim omildir.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulotlarni tizimli ravishda rejalashtirish, o'qituvchilarni metodik jihatdan tayyorlash, dars materiallarini va resurslarni optimallashtirish zarur. Bu esa nafaqat ta'lim jarayonini samarali qiladi, balki o'quvchilarning musiqiy tafakkuri va ijodiy faolligini sezilarli darajada oshiradi.

XULOSA.

Mazkur tadqiqot milliy cholg'ularni o'rgatishda interfaol mashg'ulotlarni tatbiq etish metodikasini o'rganishga qaratilgan bo'lib, natijalar shuni

ko‘rsatadiki, interfaol metodlar nafaqat dars jarayonini qiziqarli va mazmunli qiladi, balki o‘quvchilarning ijodiy va ijrochilik qobiliyatlarini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot shuningdek, o’quvchilarni guruh bo’lib ishlashga undaydi. Va o’quvchi bilan doimiy emotsional hamkorlikda bo’lish kerakdir. O’quvchi imkoniyatlaridan kelib chiqib darslarni tashkillashtirsa yanada samarali bo’lishidir.

Xulosa qilib aytganda, Umuman olganda, interfaol mashg‘ulotlarni milliy cholg‘ularni o‘rgatish jarayoniga kiritish pedagogik samaradorlikni oshiradi, darsni qiziqarli va mazmunli qiladi hamda o‘quvchilarning ijodiy va ijrochilik qobiliyatlarini mukammal rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, metodik jihatdan yagona tizim va interfaol metodlarning aniq integratsiyasi kelajakda milliy musiqani ta’lim jarayonida yanada samarali o‘rgatish imkoniyatlarini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1.Abdurahmonov S. Milliy cholg’ularni o’rgatish metodikasi. – Toshkent: O’zbekiston musiqiy madaniyati nashriyoti, 2018. – 45-bet. (Abdurahmonov S. Methods of Teaching National Musical Instruments. – Tashkent: Uzbek Musical Culture Publishing House, 2018. – p. 45).

2.Qodirova N. Interfaol metodlar va musiqa ta’limi. – Samarqand: Musiqa pedagogikasi jurnali, 2020. – 33-bet. (Qodirova N. Interactive Methods and Music Education. – Samarkand: Journal of Music Pedagogy, 2020. – p. 33).

3.Tursunov A. Cholg‘u ijrochiligi an’analari va pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Pedagogika va san’at, 2017. – 27-bet. (Tursunov A. Instrumental Performance Traditions and Pedagogical Technologies. – Tashkent: Pedagogy and Art, 2017. – p. 27).

4.Xolmatov R. Milliy cholg‘ularni o‘rgatishda amaliy mashg‘ulotlar va baholash metodikasi. – Buxoro: Madaniyat va ta’lim, 2019. – 585-bet. (Kholmatov R. Practical Lessons and Assessment Methods in Teaching National Instruments. – Bukhara: Culture and Education, 2019. – p. 585).

5. Rahmonov B. Interfaol metodlar yordamida musiqa darslarini samarali tashkil etish. – Toshkent: Musiqa pedagogikasi, 2021. – 126-bet. (Rahmonov B. Effective Organization of Music Lessons Using Interactive Methods. – Tashkent: Music Pedagogy, 2021. – p. 126)